

23 oktober 2022, dertigste zondag jaar C
Evangelielezing: Lucas 18,9-14

Homilie

Er waren eens twee mensen die naar de tempel gingen. De eerste was een farizeeër. Dat waren mensen die oprecht hun best deden om de joodse wet nauwkeurig te onderhouden. Ze onderhielden niet enkel de geboden van Mozes, maar namen er ook alle voorschriften bij die Schriftgeleerden in de loop der tijden hadden opgesteld. Dat was een heel indrukwekkende lijst: 365 geboden en 248 verboden. Alleen al daarom verdient de farizeeër een pluim en toch ook wel eerherstel. Wat een toegewijde gelovige! Hij gaf tienden van olie, koren en wijn – zoals verplicht was – maar ook nog van de kruiden die hij gebruikte. Deze man vastte meerdere dagen in de week en gaf veel geld weg. En wat nog meer: al die inspanningen volbracht hij uit bewonderenswaardige en goede motieven. Hij wilde zichzelf en het gemiddelde overstijgen. Hij wilde als een goed man, als een vriend van God leven. En daar had deze man veel voor over. Het gebed van deze man was dan ook een dankzegging, waarin hij God niets vraagt voor zichzelf. Hij is immers een deugdzaam mens die fouten vermijdt, voorschriften onderhoudt en vérdér gaat dan de Wet voorschrijft. Deze man durft voluit uit te komen voor zijn geloof en leeft er ook zijn leven naar. Zijn gebed is zeker niet hypocriet. Deze man was geen schijnheilige, maar gewoon een goed mens en hij dankte God dat hij zo leven mocht. Durfden wij maar wat meer leven naar ons geloof, ons meer richten op rituelen en ze diepgaand beleven en ons geloof zo vrij en vrank uitdragen! Farizeeërs stonden dan ook niet voor niets hoog in aanzien bij het volk. En dit in schril contrast met de andere man die naar de tempel ging. Hij was een tollenaar. Ze werden uitgespuwd door de maatschappij, omdat ze samenwerkten met de Romeinse bezetter en omdat ze vaak afpersers waren. Ze vulden hun eigen zakken met wat ze teveel inden aan belastingen, aan tol bij de stadspoorten, straten en pleinen. En daarmee maakten ze zich natuurlijk erg onpopulair bij de rechtvaardige jood.

Deze twee figuren, farizeeër en tollenaar, liet Jezus opgaan naar de tempel om te bidden. De tempel ga je inderdaad OP. Hij was gebouwd op de berg Sion en die moest je effectief bestijgen. En terwijl ze in de tempel zijn, stond de farizeeër vooraan en somde hij zijn hele waslijn aan goede werken op. De man was eerlijk, hij stond daar niet te liegen. Zoals gezegd: hij deed méér dan wat is voorgeschreven. Hij zou van de leerkracht een 'prima', 'excellent' of zelfs 'uitmuntend' gekregen hebben.

Achteraan stond de tollenaar. Die wist maar al te goed dat hij niet moest pochen over zijn doen en laten. Alleen al door zijn beroep was hij een zondaar. Het geld dat dagelijks door zijn handen ging, maakte hem al ritueel onrein. Deze man durfde alleen maar enkele woorden stamelen: 'Genade God, voor een arme zondaar...'

Rondom Jezus had zich intussen een hele kring verzameld. Wat zou Jezus' conclusie zijn in deze parabel? Ze waren intussen wel wat gewoon met hem en ze wisten dat als hij een parabel begon te vertellen, het einde steeds een verrassing en iets heel onverwachts kon zijn. Jezus' toehoorders zullen wellicht tot geschokt geweest zijn door het einde: 'Ik verzeker u, de tollenaar ging naar huis als iemand die goed is in de ogen van God, en niet de farizeeër.'

Wat?!? Zelfs ijverige, goedheilige mensen als de farizeeër... die halen de norm van God niet?!? En die zondaar wel??

Het kan niet de bedoeling geweest zijn van Jezus, noch van Lucas, dat we gaan twijfelen aan goed en fout en de zaken omkeren. Nee... Zoals al benadrukt: de farizeeër was een goed mens, die Gods geboden ijverig naleefde. Hij onderhield de wet en dankte God daarvoor: dat is prima. Maar... hij beschouwde zijn goede levenswandel als een persoonlijke prestatie. Kijk eens hoe goed IK het doe. Hij richtte zich rechtstaand tot God, maar Lucas

vermeldt 'statheis pros heatuon': 'hij had zich rechtstaand gekeerd naar zichzelf, voor zichzelf'. Deze man is tevreden om *niet te zijn als de anderen*. Heb ik nu geen streep voor bij God? Houdt God nu niet (meer) van mij (dan van anderen) en verdien ik nu niet de liefde van God? Dit gebed is een van zelftevredenheid, een gebed dat Gods liefde daarom verwacht. Maar zo werkt het niet... Je kan Gods liefde niet afdwingen, laat staan verdienen of afkopen. Het werkt bij God niet met 'voor wat, hoort wat'. Je kan Gods liefde en barmhartigheid alleen dankbaar ontvangen.

En net dat had de tollenaar goed begrepen. 'God, vergeef mij, ik ben een zondaar...' bad hij. Deze man wist heel goed dat hij niet volmaakt was en dat hij Gods barmhartige liefde absoluut nodig had en niet kon missen. Hij bad ook rechtopstaand, maar hield zich daarbij op een afstand. Hij wist heel goed dat hij geen reden heeft tot zelftevredenheid. In tegendeel: hij sloeg mea culpa en smeekte God om de genade van verzoening. Hij hoopte dat God de verbroken relatie weer zou willen herstellen. Eén ding had de tollenaar voor op de farizeeër en misschien ook wel op ons: hij was tot inzicht gekomen en handelde daar ook naar. Hij ging voor God staan in zijn kleinheid, zijn zondigheid, zijn innerlijke armoede en wendde zich tot God om hulp.

En dat is exact te 'bekering' waartoe Jezus ons wil oproepen. Christen zijn is niet 'gerechtvaardigd' zijn, maar 'een vergeven zondaar zijn', dat ene verloren schaap zijn waar de herder naar op zoek ging en die hij liefdevol in zijn armen neemt. Christen zijn is weten dat we Gods liefde en genade niet moeten 'veroveren', maar ondanks al onze fouten en tekortkomingen, dankbaar mogen 'ontvangen'. Als je met lege handen voor God gaat staan, juist dan kan Hij jouw lege handen vullen. Met slechts een zucht opende de farizeeër het hart van God. En zo mogen wij dat vandaag ook nog ervaren. Gods huis wordt geopend... met een kleine sleutel!

Sara Van Gucht